

2. Буркова О.В. Влияние системы Пилатеса на развитие физических качеств, коррекцию телосложения и психоэмоциональное состояние женщин среднего возраста: автореф. дис. на соиск. наук. степ. канд. пед. наук.: спец. 13.00.04 "Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры" / О.В. Буркова. – Москва, 2008. – 24 с.
3. Жигарёва О.Г. Использование современных методик в физическом воспитании студентов / О. Г. Жигарёва // Экономические и социально-гуманитарные исследования № 4 (12) 2016. – С. 90-94.
4. Єракова Л., Томіліна Ю. Особливості використання вправ системи Пилатес у оздоровчому фітнесі / Л. Єракова, Ю.Томіліна // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2011. - № 2. - С. 5-7.
5. Рукавишникова, С.К. Методика коррекции функциональных нарушений позвоночника у студенток с использованием средств пилатеса / С.К. Рукавишникова // Ученые записки университета имени П.Ф. Лесгафта. – 2010. – № 11 (69). – С. 79-83.
6. Ahamed Y, Macdonald H, Reed K, Naylor PJ, Liu-Ambrose T, McKay H. School-based physical activity does not compromise children's academic performance. *Medicine and Science in Sports and Exercise*. 2007;39(2):371–376.
7. Barros RM, Silver EJ, Stein REK. School recess and group classroom behavior. *Pediatrics*. 2009;123(2):431–436.
8. Baxter SD, Royer JA, Hardin JW, Guinn CH, Devlin CM. The relationship of school absenteeism with body mass index, academic achievement, and socioeconomic status among fourth grade children. *Journal of School Health*. 2011;81(7):417–423.
9. Cathy Smith. (2011). *Pilates for Dummies / Pilates Workout for Dummies*, 2011.
10. Committee on Physical Activity and Physical Education in the School Environment; Food and Nutrition Board; Institute of Medicine; Kohl HW III, Cook HD, editors. Washington (DC): National Academies Press (US); 2013 Oct 30.
11. Kramer AF, Erickson KI. Capitalizing on cortical plasticity: Influence of physical activity on cognition and brain function. *Trends in Cognitive Sciences*. 2007;11(8):342–348.
12. Mark H. Anshel, Norman L. Weatherby, Minsoo Kang, Tiffany Watson, Rasch calibration of a unidimensional perfectionism inventory for sport, *Psychology of Sport and Exercise*, Vol. 10, No. 1, pp. 210-216, 2011.

Грибан Г.П.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОСТАННІ РОКИ ДІЯЛЬНОСТІ ГІМНАСТИЧНОГО ТОВАРИСТА «СОКІЛ» НА ВОЛИНІ ПІД ЧАС ПРАВЛІННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ

В статті розкрито останні роки діяльності гімнастичного товариства «Сокіл» в роки радянської влади на Житомирщині. Відомо, що 31 травня 1922 року вийшов наказ начальника Центрального управління всеобучу УкрКриму, яким було заборонено діяльність гімнастичного товариства «Сокіл» та інших спортивних організацій. Представлено організаторів та членів правління гімнастичного товариства «Сокіл», які сприяли в подальшому розвитку фізичної культури і спорту на Житомирщині в довоєнні і післявоєнні роки.

Ключові слова: гімнастичне товариство «Сокіл», фізична культура, спорт, спортивно-масові заходи, Житомирщина, Волинь.

Грибан Г.П. Последние годы деятельности гимнастического общества «Сокол» на Волыне во время правления советской власти. В статье раскрыты последние годы деятельности гимнастического общества «Сокол» на Житомирщине. Известно, что 31 мая 1922 года вышел приказ начальника Центрального управления всеобуча УкрКриму, которым было запрещено деятельность гимнастического общества «Сокол» и других спортивных организаций. Представлено организаторов и членов правления гимнастического общества «Сокол», которые содействовали в дальнейшем развитию физической культуры и спорту на Житомирщине в довоенные и послевоенные годы.

Ключевые слова: гимнастическое общество «Сокол», физическая культура и спорт, спортивно-массовые мероприятия, Житомирщина, Волинь.

Gryban G.P. Last years of activity of gymnastic society «Sokil» in Volyn at the time of the government of the soviet authority. The paper deals with the history, features and development of gymnastic society «Sokil» in Volyn. The purpose of the study is to explore the historical heritage of creation and activity of the gymnastic society «Sokil» in Volyn in 1910–1922. It expounds the role of gymnastic society which contributed to the development of physical culture and sports in Zhytomyr region and in the Volyn province. It is proved that Czechs in Zhytomyr and Kroshnia were the founders of gymnastic society «Sokil» in Volyn. The society started its activity in the city of Zhytomyr October 17, 1910 in the premises of high school. The activity of gymnastic society was especially intensified in June 1912 during the preparation for the First Slavically in Prague, devoted to the 50th anniversary of the foundation of society «Sokil». Research was conducted by examining the materials of the State Archives of Zhytomyr region, the regional museum, historical sources of the Regional Scientific Olzhych-Library, and personal archives of descendants of Czech immigrants in Ukraine. It was established that the role of gymnastic society «Sokil», which contributed to the development of physical culture and sports in the Volyn province had not been studied in the history of physical culture and sports. Unfortunately, the heroes of those events are no longer among us, their descendants are dead, important documents are lost which does not allow to completely establish the historical facts and events of those times.

The idea of «Sokil» that originated in the Czech Republic has absorbed the best experience of all systems of body shaping that existed at that time in Europe and embraced many Slavic nations in the late nineteenth century. The elements of the activity of

societies «Sokil» were teaching physical exercises, creation of theater groups, orchestras, libraries, fire brigades and so on.

Key words: gymnastic society «Sokil», physical culture, sports, sports events, Zhytomyr region, Volyn.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Фізкультурно-спортивний рух виник в Україні наприкінці XIX століття. В той час одні частини українських земель належали до різних держав, що зумовило й своєрідну особливість національно-культурного життя в окремих регіонах України: Наддніпрянщині, Буковині, в Галичині і Закарпатті. В кінці XIX та на початку XX століття існувало ще одне відгалуження національної фізичної культури – спортивно-гімнастичний рух на Волині, який розвивався завдяки чеським переселенцям на території України і Росії [8]. Діяльність гімнастичного товариства «Сокил», яке було створено чеськими переселенцями в кінці XIX століття на території Волинської губернії (до її складу входила сучасна Житомирська область) сприяла економічному і соціальному зростанню регіону, ознайомленню місцевого населення з сокільською гімнастикою, створенню оркестрів, пожежних команд, розбудила прагнення української нації до об'єднання, породила безпосередні контакти української і чеської молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Витоки створення та історія діяльності гімнастичного товариства «Сокил» на Волині обширно та всебічно розкриті нами у попередніх наукових публікаціях [1–9]. Відомо, що на початку 1922 року Волинське товариство «Сокил» у місті Житомирі організувало в різних містах і селах показові виступи, змагання з гімнастики, легкої атлетики, футболу. Відбувалося зростання майстерності сокільських спортсменів не тільки в Житомирі, а й по всій Волині. Бурний розвиток фізичної культури, активність та ініціативи членів гімнастичного товариства «Сокил» не подобалися вождям революції. В їх діяльності вони вбачали буржуазно-націоналістичні і шовіністські ознаки. Недальноглядність керівництва жовтневого перевороту призвела до того, що 31 травня 1922 року вийшов наказ начальника Центрального управління всеобучу УкрКриму за № 55/у, яким було заборонено не тільки діяльність гімнастичного товариства «Сокил», а й інших товариств і їх назви, про що свідчить надіслана телеграма Губвсєобучу від 19.06.1922 року у всі повіти Волинської губернії: «Название спорткружков «Сокол» – отменить» [10, с. 171].

22 червня 1922 року начальник всеобучу Волині В.О. Валицький змушений був видати наказ такого змісту: «Существующее в г. Житомире спортивное общество «Сокол» приказываю расформировать. Запретить членам названного общества пользоваться помещением и спортивными приборами райспортцентра, а также площадкой ИНО (институт народной освіти). Исполнение настоящего приказа обязательно закончить к 23 июня и доложить. В случае сопротивления общества при расформировании донести о таковом в Госполитуправление» [10, с. 182].

Мета роботи. Вивчення історії гімнастичного товариства «Сокил» на Волині та діяльності його керівників після заборони його існування вождями жовтневого перевороту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Не звертаючи увагу на заборону діяльності Волинського гімнастичного товариства «Сокил» завідуючий спортивним клубом Я.І. Гоушка ігнорує цей захід, даючи таку відповідь: «Сообщаю, что общество «Пролетарский Сокол» выступить 1 Мая не может ввиду его неподготовленности. Принять участие могут только клубные инструктора в количестве четырех человек» [10, с. 85].

В той же час 30 квітня Я.І. Гоушка організує змагання з легкої атлетики, запрошуючи В.О. Валицького бути суддею. Однак В.О. Валицький ігнорує запрошення і після проведення першотравневого параду видає директиву, де зокрема оголошує: «Спортцентры являются началом, руководящим всеми спорторганизациями в подведомственном ему районе, участке. Очевидно, не все спортклубы ясно понимают поставленные им задачи и потому не стараются согласовывать ее с интересами государства, выявляют самочинную инициативу там, где этому не должно быть места. Выступления устраивают в будничные дни. Очевидно, завклуб Житомира совершенно не понимает смысл выступлений и всякого рода состязаний и поэтому он организовал состязания 30 апреля, когда все были заняты подготовкой к празднику 1 Мая. Состязания прошли бледно, не вызвали интереса среди масс» [10, с. 76, с. 83].

У вересні 1922 року відбулося засідання Олімпійського комітету Волині, який був створений у квітні – травні 1921 року. На цьому засіданні також продовжувалися суперечки між членами Комітету і В.О. Валицьким, про що свідчить зміст постанови: «Заслушав отношения Губвсєобуча о перевыборах ОК и замечания о работе ОК, Волгуболшпком протестует против всех обвинений, выдвинутых Начвсєобучем (В.О. Валицьким) против ОК и считает, что таковыя отношения между ОК и Всеобучем недопустимы и в дальнейшем будет считаться срывом работы ОК» [10, с. 285].

Такі суперечки набридли Я.І. Гоушці і він прийняв рішення про виїзд у Чехію. 20 серпня 1923 року В.О. Валицького звільнили з посади помічника губернського воєнкому по всеобучу. Хоча В.О. Валицький теж був неординарною особистістю. Він народився 28 жовтня 1887 року в Тифлісі (Тбілісі), закінчив Тифліську гімназію, а у 1910 році Тифліське військово училище. В той же час з 1904 року займався гімнастикою і легкою атлетикою в Тифліському гімнастичному товаристві «Сокил». Військову службу у званні підпоручика проходив у 17-му піхотному Архангелогородському полку, що дислокувався в місті Житомирі. До речі, командував полком А.І. Денікін – один із організаторів білогвардійської Добровільної армії у 1919 році, головнокомандувач збройними силами, які вели запеклу боротьбу з більшовизмом на Півдні Росії та майже на всій території України аж до квітня 1920 року [8, с. 47].

У вересні 1911 року В.О. Валицький навчався на курсах при гімнастично-фехтувальній школі. В наступному році брав участь у змаганнях з гімнастики, на яких неодноразово здобував призи. У серпні 1913 року став срібним призером I Всеросійської олімпіади, яка проходила в місті Києві. Був нагороджений Гергіївським хрестом. У 1916 році закінчив курси з боротьби. Проживав у місті Житомирі по вул. Крошенській, 38 (нині вул. Шелушкова). Після жовтневого перевороту 1917 року працював «налогопроизводителем стола по сбору налога со зрелищ и звеселений при Житомирской городской управе» [11, с. 64]. 1 жовтня 1918 року подає заяву про вступ на вечірні курси бухгалтерів при Комерційному училищі Н.Л. Ремезової. Із вересня 1920 року призначається інструктором по спорту в I спортклубі «имени тов. Ленина», у лютому 1921

року займає посаду інспектора спорту відділу всеобучу при Волинському губвійськкоматі, з червня 1922 року по 20 серпня 1923 року – помічник губерньського комісара по всеобучу. Після розформування всеобучу був відправлений на пенсію. Із 1923 по 1928 роки про діяльність В.О. Валицького нічого не відомо. Лише в спогадах М.І. Левицького знаходимо інформацію: «21 лютого 1929 года участвовал (М.І. Левицкий, авт.) в звездном лыжном пробеге Житомир – Киев, организованном ОСОАВИАХИМ (тов. Валицкий) и посвященном дню Советской Армии».

**Вадим Миколайович
Снетенчук, 1924 р.**

**Віктор Лустинович
Карабанов, 1939 р.**

По-різному склалася життєва доля волинських соколів, але незаперечним є той факт, що більшість із них свої серця віддали спорту, ставши фундаторами фізкультурного руху Житомирщини, з честю пронесли спортивну естафету і передали новим поколінням фізкультурників і спортсменів. Але кращими серед кращих були: Максиміліан Фреліх, Ярослав Гоушка, Стефан Томан, Вадим Снетенчук, Віктор Карабанов, Микола Варенцов, Леонід Григор'єв, Микола Левицький, Микола Вакулка, Василь Угнівий, Стефан Іваницький, овручани: Сергій Іванов, Сергій Шмуйло.

Вадим Снетенчук був не тільки чемпіоном, призером і рекордсменом Волині та України з легкої атлетики, а й засновником баскетболу (1924 р.) та тенісу (1928 р.) у місті Житомирі. Не одне десятиліття багатьом фізкультурникам слугує спортивна споруда – стадіон «Спартак». Але ніхто не знає, що саме під керівництвом Вадима Миколайовича Снетенчука та за безпосередньої участі М. Левицького і Л. Григор'єва у 1923 році на розвалинах колишнього саду «Аркадія» (місце відпочинку житомирської знаті до революції) був збудований перший стадіон міста Житомира. Вадим Снетенчук із 1922 по 1929 роки входив до складу збірної команди України з легкої атлетики, учасник I Всесоюзної спартакіади 1928 року. Вадим Снетенчук був неодноразовим чемпіоном Волині з футболу, першим чемпіоном Житомира з тенісу та організатором і суддею багатьох змагань. Як кращого фізкультурного фахівця на початку 30-х років минулого століття його запрошують на роботу до міста Києва. У 1937 році Вадима Снетенчука заарештовують органи НКВС, на щастя, він залишився живим. Під час окупації міста Києва працював робітником на хлібозаводі. Після закінчення Другої світової війни йому із сім'єю вдалося виїхати до США, де

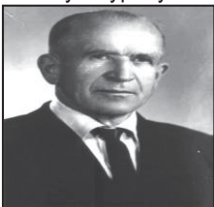
він і помер у 1968 році у місті Лос-Анджелесі, проживши 71 рік. Значним був внесок у розбудову фізичної культури і спорту в місті Житомирі і Волині Віктора Лустиновича Карабанова. Перший рекордсмен міста Житомира і Волині зі стрибків у довжину і висоту [10, с. 7], Віктор Лустинович був напролюд талановитим організатором в галузі фізичної культури. До 1939 року він єдиний спеціаліст міста Житомира, що мав вищу фізкультурну освіту. У 1923 році при клубі Союзу радторгслужбовців організовується спортивний гурток «Совработник», яким керував В.І. Карабанов. У 1923–1924 роках В.І. Карабанов очолював збірні команди Волині, які брали участь у республіканських змаганнях, де його за прощували до складу суддівських колегій. У 1925 році команда «Совработника» під керівництвом В.І. Карабанова стала чемпіоном України з комплексних змагань і представляла нашу республіку на всесоюзній спартакіаді.

Із 1924 по 1930 роки В.І. Карабанов працював інструктором Волинської окружної ради фізкультури. Із 1 січня 1931 по 1932 і з 1934 по 1939 роки викладав фізичне виховання у Житомирському сільськогосподарському інституті, збірні команди якого з різних видів спорту в ті роки успішно виступали на окружних, обласних і всеукраїнських змаганнях. Працюючи в інституті, у 1939 році В.І. Карабанов закінчив тютюновий відділ сільськогосподарського інституту. У червні 1941 року Віктор Лустинович, як весь народ, став на захист своєї Батьківщини. Про його воєнні подвиги нічого не відомо, але з фронтів війни В.І. Карабанов, на превеликий жаль, не повернувся. Можливо, якби він залишився живим, спортивний рух на Житомирщині розвивався значно краще.

Пліч-о-пліч зі В. Снетенчуком і В. Карабановим протягом багатьох років працював один із керівників житомирського «Сокола» Микола Сергійович Варенцов. Він проявив себе не тільки як вмільний фізкультурний організатор (до 1930 року працював інструктором окружної ради фізкультури, був членом навчально-технічного комітету при раді), а й талановитим тренером з легкої атлетики (визнаний одним із кращих тренерів України тих років). Як суддя, брав участь у всесоюзній спартакіаді 1928 року, а його вихованці Вадим Снетенчук та Наталія Варенцова-Амбургер неодноразово ставали чемпіонами і рекордсменами України, входили до складу збірної команди республіки. Цікаві статті на спортивну тематику в газетах «Робітник», «Радянська Волинь», «Юнацька правда» виходили із-під пера М.С. Варенцова. І коли наприкінці 1929 року Микола Сергійович переїхав працювати в Київ, відразу на сторінках газет помітно зменшилася кількість спортивних публікацій. Потім М.С. Варенцов працював у Київській міській раді

фізкультури, був також секретарем кваліфікаційної комісії з перепідготовки фізкультурних кадрів. В перші дні Другої світової війни М.С. Варенцов загинув під Києвом.

Як і М.С. Варенцов, загинув у горнилі війни чемпіон України 1924 року в метанні списа Леонід Григор'єв. Протягом багатьох років він був рекордсменом і чемпіоном Волині в метанні молота і списа. В 1928 році працював викладачем фізичної культури у школі № 20, а у 1929–1930 роках у школі № 23 міста Житомира. Там же організував шкільний спортивний гурток, до якого входили 45 юнаків і 35 дівчат. Серед них майбутні чемпіони і рекордсмени Житомирської області брат і сестра В.С. і З.С. Корзуни, Я.Ф. Смульська та інші. Л. Григор'єв був також членом навчально-технічного комітету при Волинській окружній раді

**Леонід Григор'єв,
1925 р.**

**Микола Іустинович
Левицький, 1962 р.**

фізкультури, а також інструктором школи міліції.

48 років на фізкультурній ниві пропрацював член житомирського товариства «Сокіл» Микола Іустинович Левицький. Ми повинні бути вдячні цій людині тільки за одні спогади, які він залишив нам у спадок, не кажучи про його досягнення у спорті і розвитку фізкультурного руху в Житомирі. М.І. Левицький – перший чемпіон міста Житомира (1924 рік) з важкої атлетики і боротьби у легкій ваговій категорії. Він також був чемпіоном Волинської губернії з цих видів спорту. Беручи участь у перших офіційних змаганнях з веслування на першість міста Житомира, які проходили в 1928 році, отримав перший приз «За кращу техніку». У 1937 році у складі збірної команди міста Києва разом із студенткою механічного технікуму Міхлер виїздить на всесоюзні змагання з гімнастики до Москви, де займає 8-ме місце. За довгий період своєї практичної діяльності М.І. Левицький працював викладачем фізкультури в школах № 5, 23, 36 міста Житомира, в гірничому і механічному технікумах, сільськогосподарському інституті, інструктором фізкультури у спортивних клубах «Медсанпраця», «Кустарі», «ім. Томського», «ім. К. Маркса», інструктором і тренером зі спортивної гімнастики спорттовариства «Динамо», у 1950–1955 роках – заступником голови обласної ради ВДСТ «Трудові резерви». За сумлінну працю у 1964 році М.І. Левицького нагородили значком «Відмінник фізичної культури».

**Сергій Іванович
Іванов**

До когорти кращих першопрохідців і організаторів фізкультурного руху області слід віднести голову правління Овруцького гімнастичного товариства «Сокіл» Сергія Івановича Іванова. Сергій Іванович брав безпосередню участь в організації І державного спортивного клубу ім. М. Леніна в місті Овручі, який був утворений 25 березня 1921 року і налічував на той час 127 членів. У клубі активно розвивалися гімнастика, легка атлетика, велоспорт, футбол [12, с. 19]. У І Волинській олімпіаді овручани посіли друге загальнокомандне місце. Успішним був виступ збірних команд Овруча і в першій Коростенській окружній олімпіаді, яка проходила 15–18 серпня 1924 року. Жіноча і чоловіча команди з гімнастики стали чемпіонами олімпіади. Чемпіонське звання в особистому заліку в метанні диска та штовханні ядра здобув С.І. Іванов. Він також посів третє місце в стрибках у довжину. До 1926 року С.І. Іванов працював інструктором у районній раді фізкультури, вчителем фізкультури у школах міста Овруча.

У 1926 році С.І. Іванов переїздить у місто Коростень. Працюючи на посаді відповідального секретаря Окружної ради фізкультури, він багато зусиль прикладав для створення нових гуртків фізкультури, поліпшення матеріально-спортивної бази, успішно виступав на змаганнях всеукраїнської спартакіади 1927 року в місті Харкові та змаганнях

залізничників у місті Одесі.

У 1939 році його призначають директором Коростенської залізничної школи № 37, де він багато уваги приділяє фізичному вихованню школярів, забезпеченню умов для занять фізичною культурою і спортом. Протягом десятиліть вихованці школи займали провідні місця з багатьох видів спорту. Далеко за межами Коростеня і Житомирщини відомі імена вихованців школи олімпійського чемпіона Мехіко з волейболу Володимира Іванова, учасника олімпійських ігор у Токіо Лазаря Народицького, чемпіона СРСР 1940 і 1950 років із стрибків у висоту Василя Сидорко, чемпіона спартакіади СРСР серед школярів в бігу на 100 м Юрія Поселяніна та багатьох інших. За сумлінну працю С.І. Іванов нагороджений Орденом Трудового Червоного прапора, багатьма медалями. У 1943 і 1944 роках Міністерство шляхів сполучення СРСР двічі присвоювало Сергію Івановичу Іванову звання «Почесний залізничник СРСР». У 1954 році йому присвоєно звання «Заслужений вчитель УРСР», він «Почесний громадянин міста Коростеня». Значний внесок у розвиток фізичної культури і спорту та сокільського руху на півночі Житомирщини зробив Шмуйло Сергій Трохимович. У 20-ті роки працював інструктором зі спорту Коростенської окружної ради фізичної культури. З 1921 року входив до складу товариства «Сокіл», був членом клубу «ім. Подвойського», керував спортивним гуртком при Словечанському осередку ЛКСМУ [12, с. 153].

Висновки. В 20-ті роки милого століття з приходом радянської влади діяльність гімнастичного товариства «Сокіл» на території Житомирської області (Волинська губернія) суттєво погіршилася в матеріальному і моральному станах. Виникло багато суперечливих питань, з'явилися приписки щодо кількості членів товариства. В кінцевому рахунку радянська влада заборонила гімнастичне товариство «Сокіл».

Перспективи подальших досліджень. Вивчення історії діяльності гімнастичного товариства «Сокіл» в роки правління радянської влади в інших регіонах України.

Література

1. Грибан Г.П. Історичні аспекти створення та діяльності гімнастичного товариства «Сокіл» на Волині / Г.П. Грибан // Педагогіка і сучасні аспекти фізичного виховання: зб. наук. пр. І Міжнародної наук.-практ. конф., 16–17 квітня 2015 р. – Т. 1. / за заг. ред. Ю.О. Долинного. – Краматорськ : ДДМА, 2015. – С. 140–147.
2. Грибан Г.П. Історія діяльності гімнастичного товариства «Сокіл» на Житомирщині / Г.П. Грибан // Педагогіка і сучасні аспекти фізичного виховання: зб. наук. праць ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 квітня 2016 р.) за заг. ред. Ю.О. Долинного. – Краматорськ: ДДМА, 2016. – С. 129–137.
3. Грибан Г.П. Історія діяльності гімнастичного товариства «Сокіл» на Волині / Г.П. Грибан // Східноєвропейський історичний вісник / [гол. ред. В. Ільницький; упор. В. Футала, М. Галів]. – Дрогобич: Посвіт, 2017. – Спеціальний випуск ІІ. – С. 46–51.
4. Griban G.P. Activity of the gymnastic society «Sokil» in Volyn region in the twenties years of the twentieth century / G.P. Griban // Scientific journal of M.P. Dragomanov-NPU. – Series No 15. – Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Coll. of scientific / Edition O. V. Timoshenko. – K.: M.P. Dragomanov-NPU, 2017. – Vol. 3K (84) 17. – P. 139–143.
5. Griban G.P. Activities of the gymnastic society «Sokil» in Zhytomyr region in the early 20th century / G.P. Griban //

Scientific journal of M.P. Dragomanov-NPU. – Series No 15. – Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports: Coll. of scientific / Edition G.M. Arziutov. – K.: M.P. Dragomanov-NPU, 2016. – Vol. 3K2 (71) 16. – P. 104–108.

6. Griban G.P. History of foundation and activity of the gymnastics society «Sokil» Volin / G.P. Griban // Scientific journal of M.P. Dragomanov-NPU. – Series No 15. – Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports: Coll. of scientific / Edition G.M. Arziutov. – K.: M.P. Dragomanov-NPU, 2015. – Vol. 3K2 (57) 15. – P. 92–95.

7. Zhytomyr Museum of Regional Ethnography. – КП – 36963 – The complex of materials of gymnastic society «Sokil».

8. Kukharsky O.S. History of the gymnastic society «Sokil» in Volin: monograph / O.S. Kukharsky, G.P. Griban. – Zhytomyr, «Ruta», 2015. – 128 p.

9. Kukharsky O.S. Sports societies and organizations of Zhytomyr region 1893–1922.: monograph / O.S. Kukharsky, G.P. Gryban. – Zhytomyr, «Ruta», 2015. – 184 p.

State Archive of Zhytomyr Region

10. P 1487, оп. 1 дод., спр. 1018. – С. 171.

11. P 1673, оп. 1, спр. 323, арк. 64.

12. P 1969, оп. 1, спр. 5. – С. 19, 153.

P.S. Автор висловлює щирі вдячності досліднику історії спорту на Житомирщині О.С. Кухарському за цінні поради та представлені архівні матеріали.

Гученко Г. Б., Скрипка І. М.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

РУХЛИВІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТОК ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Визначили, що підвищити ефективність процесу фізичного виховання студентів можна не лише за рахунок збільшення рухової активності та залучення їх до систематичних занять спортом, у тому числі й рухливими іграми. Констатували, що заняття рухливими іграми на секційних заняттях сприяли покращенню рівня розвитку фізичних якостей студенток та підвищили їх рівень рухової активності протягом дня.

Ключові слова: рухливі ігри, студентки, рухова активність, фізична підготовленість.

Гученко А. Б., Скрипка І. Н. Подвижные игры как средство повышения двигательной активности студенток педагогических специальностей. *Определили, что повысит эффективность процесса физического воспитания студенток можно не только за счет увеличения двигательной активности и привлечения их к систематическим занятиям спортом, но в том числе и подвижными играми. Констатировали, что занятия подвижными играми на секционных занятиях способствовали улучшению уровня развития физических качеств студенток и повысили их уровень двигательной активности в течение дня.*

Ключевые слова: подвижные игры, студентки, двигательная активность, физическая подготовленность.

G. B. Gychenko, I. M. Skripka. Moving games as a means of improving movement activity of students of pedagogical specialties. *As a result of the study, found that the relationship of motor activity with the state of health of the individual is indisputable. It was determined that increasing the efficiency of the process of physical education of students can be achieved not only by increasing motor activity and attracting them to systematic sports, but also mobile games. It was stated that the activities of mobile games at sectional sessions helped to improve the level of development of physical qualities of students and increased their level of motor activity during the day. The article states that introduction in the process of physical education of students of higher educational establishments health programs of sports orientation and mobile games with elements of various sports contributes to the expansion of motor activity of students, increase of level of physical training, development of an organism as a whole. The analysis of indicators of physical fitness of students of various specialties of Sumy State Pedagogical University showed that the best physical fitness was demonstrated by students of the Faculty of History, the average score of which on the scale of state tests for all types of tests was 3.2 points. The occupation was built according to the typical structure of the class and consisted of preparatory, the main and the final part, each of which was divided into blocks and fulfilled certain functions and tasks. Each part represented a logically completed type of training activity. It was established that engaging in mobile games at sectional sessions improves not only the level of development of physical qualities of students, but also increases their level of motor activity during the day. The index of motor activity has increased by five points in the girls of the experimental group.*

Key words: movable games, students, motor activity, physical fitness.

Постановка проблеми. Фізична культура – основа і рушійна сила формування здорового способу життя, як учнів так і студентів [1, с. 184]. Зв'язок рухової активності зі станом здоров'я особистості незаперечний. Підвищення ефективності процесу фізичного виховання студентів можливе за рахунок збільшення рухової активності, залучення їх до систематичних занять спортом, у тому числі рухливими іграми, використання сучасних технологій спортивної підготовки та оздоровчих занять. Рухова активність належить до числа основних чинників, які визначають рівень обмінних процесів організму і стан його кісткової, м'язової і серцево-судинної систем [6] Одним із ефективних напрямів підвищення рухової активності студентів ВНЗ є організація навчально-фізкультурних занять за принципом спортивної спеціалізації. За даними Є. А. Захаріна [3, с. 125; 4, с. 39] суть концепції навчально-спортивної спеціалізації занять полягає в ефективнішому вирішенні цілей і завдань традиційного фізичного виховання шляхом часткового використання принципів, засобів і методів спортивного тренування.